دانستنی‌ها
شهروند ۱۲
یکشنبه ۲۴ آذر ۱۳۹۸ | سال هفتم | شماره ۱۸۶۱
www.shahrvandonline.ir

؟ حدود ۸۵ درصد از رانندگانی که باعث تصادفات مرتبط با خواب می‌شوند، مرد هستند و حدود یک سوم آنها حداکثر ۳۰ سال سن دارند.

تاریخ‌نگار

زادروز **نرون**، امپراتور روم از سال ۵۴ تا ۶۸ میلادی و آمر آتش‌زدن شهر رم (۳۷ میلادی)
سالمرگ **آلپ ارسلان**، دومین شاه از سلسله سلجوقی در ایران و از فاتحان جنگ‌های صلیبی (۴۵۱ خورشیدی)
ورود نخستین مهاجران اسپانیایی به سرزمین تازه کشف‌شده **آرژانتین** (۱۵۱۶ میلادی)
سالمرگ **سلیم دوم**، یازدهمین سلطان امپراتوری عثمانی، پسر سلطان سلیمان قانونی (۱۵۷۴ میلادی)
خاکسپاری بقایای جسد **ناپلئون بناپارت**، امپراتور فرانسه با حضور ۱۰۰ هزار فرانسوی در پاریس (۱۸۴۰ میلادی)
زادروز **آنری بکرل**، فیزیکدان فرانسوی و برنده جایزه نوبل فیزیک برای کشف پدیده پرتوزایی (۱۸۵۲ میلادی)
سالمرگ **فریدریش گروتفند**، باستان‌شناس آلمانی و نخستین رمزگشای خط میخی (۱۸۵۳ میلادی)
خروج روسیه از جنگ جهانی اول در پی امضای قرارداد **ترک مخاصمه** با آلمان (۱۹۱۷ میلادی)
انتشار نخستین شماره روزنامه **همشهری** به‌عنوان نخستین روزنامه تمام‌رنگی در زمان انتشار (۱۳۷۱ خورشیدی)
سالمرگ **رضا ارحام صدر**، بازیگر سینما، تئاتر و تلویزیون ایران و بنیانگذار مکتب کمدی اصفهان (۱۳۸۷ خورشیدی)

قصار: کتاب

کنفوسیوس: خواندن بی‌اندیشه بیهوده است و اندیشه بدون خواندن خطرناک
مارشال مک لوهان: کیفیت زندگی شما را دو چیز تعیین می‌کند: کتاب‌هایی که می‌خوانید و انسان‌هایی که ملاقات می‌کنید
فرانسیس بیکن: کتاب کشتی‌ای است که اقیانوس بیکران زمان را درمی‌نوردد
رنه دکارت: خواندن کتاب‌های خوب در حکم مکالمه با بهترین ذهن‌های قرون گذشته است
شارل دو مونتسکیو: مطالعه کتاب یعنی تبدیل ساعت‌های ملالت‌بار به لحظه‌های لذت‌بخش
فرانسوا ولتر: هرچه بیشتر کتاب بخوانید، بیشتر از زندگی حقیقی برخوردار خواهید شد
آرتور شوپنهاور: مطالعه کتاب اندیشیدن با ذهن دیگری است
آلبرت اینشتین: چه بسا کتابی مسیر سرنوشت میلیون‌ها انسان را عوض کند
اورهان پاموک: یک روز یک کتاب خواندم و تمام زندگی من تغییر کرد
سقراط: جامعه‌ای فرزانگی و سعادت می‌یابد که مطالعه کار روزانه‌اش باشد
راینر ماریا ریلکه: لذت‌بخش است بودن در میان مردمانی که مطالعه می‌کنند
پلوتارک: بدون مادر جسم انسان ساخته نمی‌شود و بدون کتاب روح انسان پرورش نمی‌یابد

یک عکس، یک خاطره

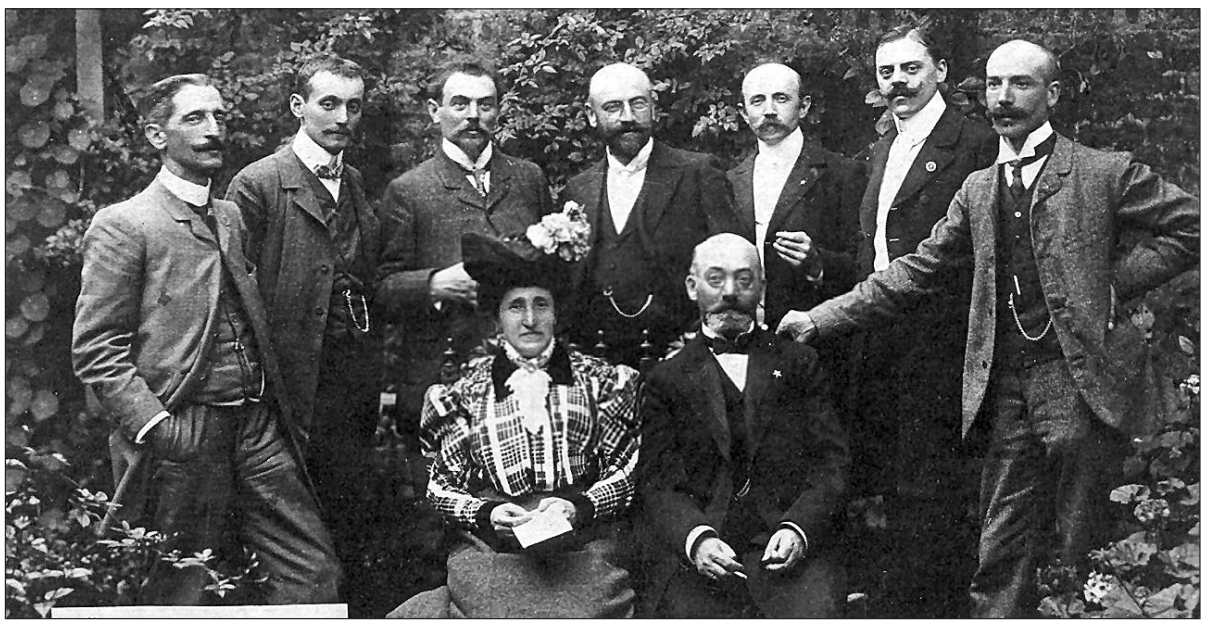

لودویک زامنهوف (نشسته از راست) در نخستین کنگره جهانی زبان اسپرانتو - فرانسه ۱۹۰۵ میلادی

۱۶۰ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۵ دسامبر ۱۸۵۹ میلادی، دکتر لودویک لازاروس زامنهوف، مخترع زبان بین‌المللی «اسپرانتو»، در لهستان به دنیا آمد. زامنهوف با اعتقاد به اینکه وجود زبان‌های مختلف در جهان موجب جدایی مردم از هم و بروز اختلاف‌ها و جنگ‌ها شده است، اسپرانتو را در سال ۱۸۸۷ میلادی برای استفاده به‌عنوان زبان دوم یا آن‌طور که خود عنوان می‌کرد، زبان رسانه - به‌ویژه کتاب - برای بسط تفاهم و تبادل اندیشه، دانش، هنر و اطلاعات در دنیا اختراع کرد. اسپرانتو در آغاز کار علاقه‌مندان بسیاری را به خود جلب کرد اما این استقبال چندان ادامه نیافت و امروزه عده کسانی که در سراسر جهان به این زبان تسلط دارند، دو تا سه میلیون نفر برآورد می‌شود.

معما

جادوگر فلز

نقل است که جرج برنارد شاو نویسنده طناز ایرلندی طی نخستین سفر خود به ایالات متحده وقتی در بندر نیویورک از کشتی پیاده شد، چشمش به مجسمه آزادی افتاد، پس یکی از آمریکایی‌های حاضر را خطاب قرار داد که: «این چیست؟» و جواب شنید: «این مجسمه آزادی است»! برنارد شاو نیز با قیافه‌ای متفکر بحث را چنین تمام کرد: «آه درست است، خاطرم نبود که از خیلی قدیم رسم بر این بوده است تندیس هر آنچه مفقود شده و از بین رفته را بسازند و در همان مکانی که گم شده، نصب کنند»! با این مقدمه و فارغ از اینکه دیالوگ فوق حقیقتا رد و بدل شده یا تنها لطیفه‌ای سیاسی است، امروز به مناسبت سالروز تولد گوستاو ایفل به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین مهندسان تاریخ معاصر قصد داریم تاریخچه دو اثر مشهور او یعنی برج ایفل و مجسمه آزادی را به نحوی مختصر مرور کنیم.

نماد فرانسوی آمریکا

۱۸۷ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۵ دسامبر ۱۸۳۲ میلادی، الکساندر گوستاو ایفل، یکی از تواناترین متخصصان سازه‌های فلزی که تاریخ مهندسی جهان به خود دیده، در شهر دیژون فرانسه به دنیا آمد. هرچند همه او را با مشهورترین اثرش یعنی برج ۳۲۴ متری ایفل می‌شناسند، اما بناهای فلزی بی‌شمار دیگری نیز از او به جا مانده که جمیع آنها لقب «جادوگر فلز» را برایش به ارمغان آورده‌اند. وقتی دولت وقت فرانسه تصمیم گرفت به مناسبت یکصدمین سال استقلال ایالات متحده از انگلستان و برای پاسداشت دوستی دو کشور فرانسه و آمریکا - و شاید هم دهن کجی به بریتانیا - مجسمه‌ای نمادین از لیبرتاس (الهه آزادی در اساطیر رومی) را به‌عنوان هدیه برای ساکنان آن سوی آتلانتیک بفرستد، هیچ‌کس در سپردن پروژه به گوستاو ایفل کوچک‌ترین شکی به خود راه نداد. پس از طراحی تندیس توسط فردریک آگوست بارتولدی مجسمه‌ساز شهیر، طراحی سازه داخلی آن را گوستاو ایفل انجام داد تا چندی بعد این اثر مِسین پس از استقرار در حاشیه خلیج نیویورک، به مسافرانی که از راه دریا وارد آمریکا می‌شوند، خوشامد بگوید.

غول فلزی پرطرفدار

گوستاو ایفل را نیز همچون دیگر نامداران جهان چه در عرصه سیاست، چه در هنر و چه در ورزش با عظیم‌ترین اثرش یعنی برج ایفل می‌شناسند؛ سازه‌ای تشکیل یافته از ۷ هزار و ۳۰۰ تن فولاد که برای هربار رنگ‌آمیزی آن فقط ۶۰ تن رنگ لازم است.

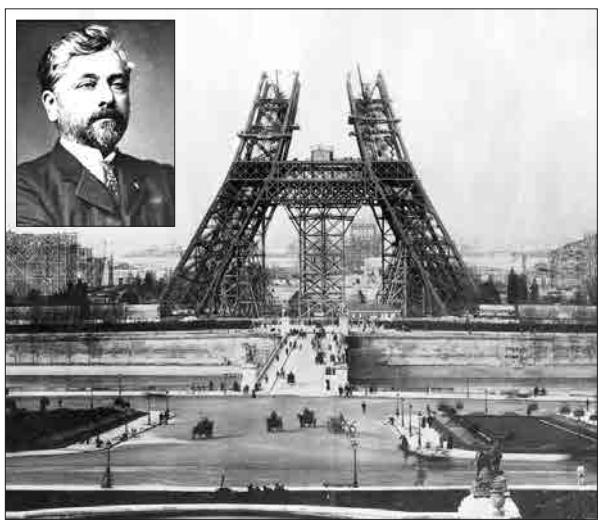

باور کردنش سخت است اما ساخت چیزی که امروز به‌عنوان نماد فرانسه شناخته می‌شود و سال‌هاست عنوان پربازدیدترین بنای جهان را از آن خود کرده، در ابتدای کار با مخالفت جمع کثیری از چهره‌های مشهور فرانسوی مواجه شد و کسانی چون الکساندر دوما، امیل زولا و گی دو موپاسان به نوعی ساخت آن را تلف کردن فولاد می‌دانستند. گوستاو ایفل برج مشهور خود را ظرف ۲۶ ماه از ۱۸ هزار قطعه و ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار پیچ و مهره و پرچ ساخت. تمام محاسبات فنی این برج شامل تخمین نیروهای کششی و فشاری وارده بر آنکه عمده‌اش از وزن خود برج و نیروی باد حاصل می‌شد، توسط شخص ایفل انجام گرفت و محاسبات فوق به قدری دقیق بود که بعدها دیگر مهندسان در ساخت آسمانخراش‌ها از آن الهام گرفتند.

منبع: دایرةالمعارف بریتانیکا

زنگ تاریخ

الموت در دستان هلاکو

سال ۴۶۹ خورشیدی، وقتی حسن صباح در قلعه الموت بر پایی دولت اسماعیلی را اعلام کرد، هیچ‌یک از حکام محلی و فرمان‌بران امپراتوری سلجوقی تصور نمی‌کردند پیروان زعیم اسماعیلیان که در کوه و دشت به جمع‌آوری گیاهان دارویی می‌پرداختند و از این رو به «حشاشین» معروف بودند، قرار است به مدت ۱۷۰ سال سایه‌ای از ترس و وحشت بر سر آنها و اخلاف‌شان مستولی کنند. به گواهی تاریخ، اسماعیلیان نخستین حکومتی بودند که حذف فیزیکی دشمنان خود را بنیان گذاشتند و آنچنان در جهان معروف شدند که ریشه واژه Assassin در زبان انگلیسی (به معنای آدمکش) به نام آنها یعنی «حشاشین» مربوط دانسته شده است. از معروف‌ترین قربانیان ترورهای اسماعیلیان در ۹۰۰ سال پیش می‌توان به سلطان ملکشاه، پادشاه مقتدر سلجوقی و خواجه نظام‌الملک، وزیر باتدبیر دربار او اشاره کرد. بعد از حسن صباح، اسماعیلیان هفت فرمانروای دیگر به خود دیدند و به دلیل قرارگیری قلعه‌های آنها در نقاط صعب‌العبور و همچنین ترس و وحشتی که جوخه‌های ترور - مشهور به فدائیان - در دل حکام وقت انداخته بودند، هیچ تلاش مهمی برای دست‌اندازی به قلمرو آنها با هدف سرنگونی‌شان انجام نشد. اما اوضاع چنین نماند و ۷۶۳ سال پیش در چنین روزی، برابر بیست‌وچهارم آذر ۶۳۵ خورشیدی، هلاکوخان ایلخان مغول، با حمله به قلب تپنده دولت اسماعیلی یعنی قلعه الموت، به ۱۷۰ سال حکومت آنها پایان داد.

فراسو

آرزوی دست‌نیافتنی ۲۶۳ میلیون کودک

خیلی از ما در دوران تحصیل صبح‌ها به سختی از تختخواب‌مان بیرون می‌آمدیم، با چشمانی غمزده راهی مدرسه می‌شدیم و هرگز نمی‌اندیشیدیم که اگر امکان تحصیل نداشتیم، آینده‌مان چه می‌شد؟ اما... براساس آخرین آمارهای یونسکو، ۳۶۲ میلیون کودک و نوجوان در جهان به مدرسه نمی‌روند، البته نه به خواست خودشان! «موانع تحصیل» در هر سرزمین قصه متفاوتی دارد که شاید با مرور آنها متوجه شوید تجربه‌های تلخ و شیرین ما از دوران تحصیل، آرزوی بر باد رفته میلیون‌ها کودک در جهان است.

۱ فقدان سرویس بهداشتی: تصور کنید یک کودک ۶ ساعت از روز در مکانی باشد که فاقد سرویس بهداشتی است! کودکانی که ممکن است مبتلا به بیماری‌های گوارشی باشند، دخترانی که در آستانه دوران قاعدگی قرار دارند و حتی معلم‌هایی که باید در چنین مکانی تدریس کنند.

۲ فصل برداشت محصول: در مناطقی که منبع درآمد خانواده‌ها کشاورزی است، برخی کودکان فرصت تحصیل ندارند، زیرا آنها باید به جای نشستن پشت نیمکت‌های کلاس روی زمین‌های زراعی کار کنند.

۳ ازدواج در کودکی: با ازدواج زودهنگام دیگر شانس چندانی برای ادامه تحصیل وجود ندارد. در برخی کشورهای توسعه‌نیافته یک‌سوم از دختران قبل از ۱۸ سالگی ازدواج می‌کنند و از هر ۹ نفر یک نفر قبل از ۱۵ سالگی.

۴ درگیری و جنگ: کودکان زیادی در جریان جنگ‌ها قربانی می‌شوند. وقتی بلای خانمانسوز جنگ، سایه‌اش را بر سر مردمان یک سرزمین می‌اندازد، طبیعی است که وسط بحران و ناامنی، سیستم آموزشی هم نابود شود.

۵ تغییرات آب‌وهوایی: معمولا بعد از بارش یک برف سنگین مدارس تعطیل می‌شوند، اما در کشورهای توسعه‌نیافته یک بارش سنگین یا کلاس‌های درس را تخریب می‌کند یا به مزارع کشاورزی آسیب می‌زند. بچه‌ها هم به جای درس خواندن باید مزرعه پدری را از زیر باران و برف نجات بدهند!

۶ تدریس بدون مزد: چه کسی حاضر است بدون دستمزد کار کند؟ در کشورهای فقیر و توسعه‌نیافته دولت‌ها توان پرداخت حقوق منظم و ماهانه به معلم‌ها را ندارند، بنابراین آنها به تدریس در چنین شرایطی تمایل نشان نمی‌دهند.

۷ ورود به سن نوجوانی: سوادآموزی و تحصیل فقط به معنای یادگیری الفبا نیست. اما خیلی از دانش‌آموزان بعد از پایان دوره ابتدایی دیگر ادامه تحصیل نمی‌دهند. در اغلب کشورهای توسعه‌نیافته دلیل این اتفاق اجبار نوجوانان از سوی خانواده برای ورود به بازار کار است.

۸ جنسیت: یکی از بی‌رحمانه‌ترین موانع آموزشی در جهان جنسیت است. در بسیاری از کشورهای جهان دختران بیشتر از پسران از تحصیل محروم می‌شوند. دخترانی که قربانی عقاید سنتی خانواده‌ها یا قبایل‌شان هستند

۹ تنبیه و خشونت: در مدارس ۱۰۲ کشور جهان تنبیه بدنی ممنوع است، اما در کشورهای توسعه‌نیافته چنین ممنوعیت‌هایی معمولا اعمال نمی‌شوند. هرچند در برخی کشورهای توسعه‌یافته گاها خشونت دانش‌آموزان نسبت به هم موجب ترک تحصیل می‌شود.

۱۰ هزینه لوازم‌التحریر: در بسیاری از کشورها شروع سال تحصیلی با لباس و لوازم‌التحریر نو یک رسم به شمار می‌آید، اما همین موضوع در کشورهای فقیر مانع تحصیلی محسوب می‌شود. وقتی پولی برای خرید دفتر و مداد نیست، تحصیل چه معنایی دارد؟

منبع: concernusa.org

جدول شماره ۱۸۶۱

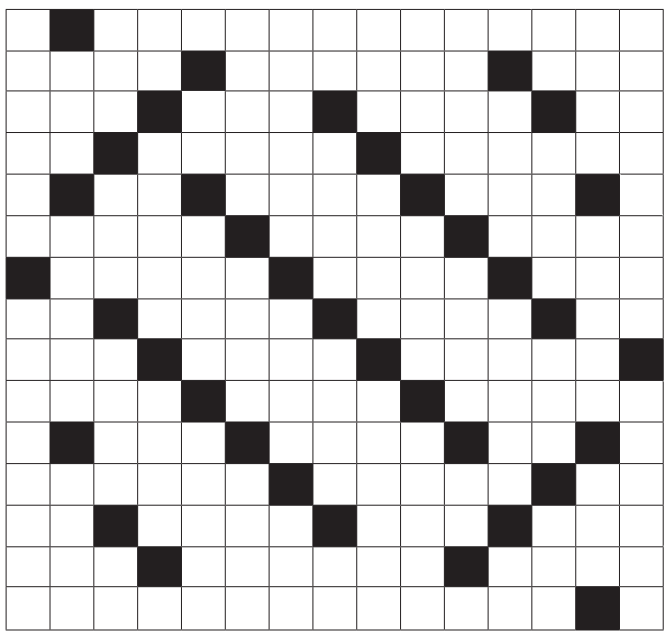

افقی
۱- کنایه از بی‌نصیب، ناموفق و ناکام
۲- پیشقراول و دیده‌بان - حرکت نمایشی با توپ - ضربه‌ای با روی پا
۳- خط عابر پیاده - کادو - راهنما - مخزن سوخت خودرو
۴- بندری که پس از معاهده ترکمانچای به روسیه واگذر شد - به برنده مسابقه داده می‌شود - واحد بازی تنیس
۵- جزایر دوگانه - کودن - صدمه و آسیب
۶- آهسته آهسته پیش رفتن - چاقوی آشپزخانه - چراغ آویز
۷- تابستان آذری - شهر آورد - پول نیجریه
۸- چه وقت - جنگ تن به تن - حس بویایی - صفت عدد
۹- میوه قابل برداشت - بازدارنده - بازیکن هم‌تیمی
۱۰- لگام افسار - از اسامی بانوان - سال فضانوردان
۱۱- علامت مفعول - کوچک فرنگی - درخت قالی‌بافان
۱۲- مردن بر اثر غصه - پایتخت لسوتو - عکس‌العمل و واکنش
۱۳- نوعی سنگ قیمتی - از انجیل‌ها - پیمودن راه - بغل
۱۴- از ماکیان شناگر - سوگوار و ماتم‌زده - باز عامیانه
۱۵- کنایه از مداخله بیجا

عمودی
۱- روش جدل و محاوره منطقی - وکیل عمومی
۲- نقاش بنام فرانسوی و خالق تابلوی دهقان پیر - دف - پوست
۳- حمله نظامی - از ملزومات تهیه چای - پرنده کوچک وحلال گوشت - شهرها
۴- دهانه قنات - دستگاهی که قوه مکانیکی را به الکتریسیته تبدیل می‌کند - کاشف میکروب سل
۵- صفرا - برای تهیه مرکب چاپ از آن استفاده می‌شود - پایه و بنیاد
۶- امتیاز ورزشی - زشت - بااستعداد
۷- اسلحه‌ای در شمشیربازی - مجموعه چند سیم روپوش‌دار - ته‌بندی کتاب
۸- مادرلُر - زن برادر شوهر - بهشت - پسوند خریدار
۹- توپ برگشتی از سبد بسکتبال - نوعی غذا - داس شکسته
۱۰- نام حضرت علی(ع) در تورات - اثر امیل زولا - شاه اشکانی که اوستای پراکنده را مدون کرد
۱۱- واحد دارویی - درخشان و نورانی - حکمیت
۱۲- عیدویتنامی‌ها - جهنم - باریک
۱۳- تردید - شکستن - خانه آذری - رودی در چین
۱۴- ارسال توپ به بازیکن دیگر - از اقوام وحشی - برقرار و دایر
۱۵- دستگاه تولید انرژی اتمی - سردار هخامنشی در نبرد با اسکندر

حل جدول شماره ۱۸۶۰

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ا	ن	ا	ه	ی	ت	ا	■	ا	ب	و	م	س	ل	م
۲	■	ش	ی	م	ی	د	ر	م	ا	ن	ی	■	ن	ا	ن
۳	ا	■	ا	ت	ل	■	ت	ر	ک	■	ر	ک	■	م	چ
۴	ی	ا	ر	ا	■	ن	ب	ا	■	ب	ا	و	ر	■	س
۵	ن	ب	ی	■	م	ی	ا	■	ت	ا	ن	ز	ا	ن	ت
۶	گ	ن	ب	د	س	ل	ط	ا	ن	ی	ه	■	د	ی	ر
۷	م	ا	■	ا	ی	ی	■	م	گ	ر	■	ت	ا	ت	ی
۸	ا	■	ز	ی	ر	■	د	ی	ه	■	ق	م	ر	■	و
۹	ر	ه	ر	و	■	م	ن	ا	■	ا	م	ت	■	خ	ن
۱۰	ب	و	ت	■	و	ک	ی	ل	ا	ل	ر	غ	ا	ی	ا
۱۱	ر	ی	ش	ب	ا	ب	ا	■	ن	ا	ی	■	ل	ا	ی
۱۲	گ	■	ت	ا	خ	ر	■	چ	د	ن	■	گ	ا	م	ت
۱۳	م	خ	■	ر	ی	ت	ر	ا	■	■	م	ا	ر	■	د
۱۴	ا	ل	و	■	د	ر	و	ا	ز	ه	ق	ر	ا	ن	■
۱۵	ن	ا	م	و	ن	ا	ن	■	ه	ا	ر	و	ن	ی	ه